

Guy de Maupassant : Kulička

/.../

Říkalo se, že Prušáci brzy vstoupí do Rouenu.

Národní garda minulé dva měsíce opatrně prozkoumala okolní lesy, občas střílela po vlastních hlídkách a připravovala se na boj, jakmile v křoví zašustil zajíc; nyní se vrátila k domácímu krbu. Její zbraně, stejnokroje, celá bojová výstroj, v níž dříve strašila po silnicích tři míle od města, všechno rázem zmizelo.

Poslední francouzští vojáci konečně přešli Seine a táhli přes Saint-Sever a Bourg-Achard k Pont-Audemeru. Generál šel za nimi celý zoufalý; nemohl se o nic pokusit s nesourodými zbytky, sám byl zmaten strašnou porážkou národa, zvyklého vítězit. Armáda, tak proslavená statečností, bita! Šel pěšky se dvěma ordonančními důstojníky.

A potom nastal v městě hluboký klid, zděšené a mlčenlivé čekání. Mnoho obtloustlých měšťanů, zženštilých obchodováním, očekávalo úzkostlivě vítěze a třáso se strachem, že někdo bude považovat za zbraň jejich rožně na pečení nebo velké kuchyňské nože.

Život jako by se zastavil. Obchody se neotvíraly, ulice zmlkla. Ticho zastrašovalo obyvatele tak, že pospíchali po ulici těsně u domů.

Hrůza čekání vzbuzovala touhu, aby již nepřítel přišel.

Odpoledne po odchodu francouzského vojska prolétlo městem znenadání několik hulánů. A potom, trochu později, sestoupila tmavá hmota se stráně Svate Kateřiny a jiné zaplavující proudy se objevily na silnicích od Darnetalu a Boisguillaumu. Přední hlídky všech tří armád došly současně na náměstí před radnicí, sousedními ulicemi přicházelo německé vojsko prapor za praporem a tvrdý, stejnoměrný krok bušil do dláždění.

Mezi zdánlivě mrtvými a opuštěnými domy zazněly rozkazy, vykřikované neznámou hrdelní řečí. Škvírami zavřených okenic číhaly oči domácích na vítěze, podle válečného práva pána města, majetku a života. Ve ztemnělých pokojích prožívali obyvatelé zděšení, jaké přinášejí převraty, smrtící zemětřesení, proti nimž je marná všechna moudrost a síla. Takový pocit se objevuje vždy, když se zvrátí ustálený řád, když zmizela bezpečnost, když to, co bylo chráněno právem přirozeným a lidským, je vydáno na pospas nevědomé a zuřivé zvířecosti. Zemětřesení, drtící domy, které zasypávají celý národ; rozvodněná řeka, která unáší sedláky, mrtvolky krav a trámy, vyrvané ze střech; vítězná armáda, pobíjející obránce a odvádějící ostatní do zajetí, vykrádající ve jménu Zbraní a hukotem děl chválí Boha, to jsou strašlivé biče, jež otrásají vírou ve věčnou spravedlnost a podlamují naučenou důvěru v ochranu nebes a lidský rozum.

Ale na každé dveře klepaly malé skupinky vojáků, potom mizely v domech. Po vpádu přicházelo obsazení. Pro poražené bylo povinností získat si vítěze vlídností.

Když po nějaké době přešla první hrůza, nastal opět klid. V mnoha rodinách přijali pruského důstojníka ke stolu. Často byl dobře vychován: ze zdvořilosti litoval Francii a mluvil o své nechuti k této válce. Lidé mu byli vděční za tyto city; a potom, vždyť mohli jednou potřebovat jeho ochranu. Vlídností možná dosáhnou, že se zmenší počet vyjídačů. A proč urážet člověka, na němž zcela závisíme? Byla by to spíše smělost než statečnost. - A smělost, kterou se proslavilo jejich město v dobách hrdinné obrany, není již dávno chybou rouenských měšťanů. - Říkali si také, že je dovoleno být doma zdvořilý, jen když neukazují důvěrnost k cizím vojákům na veřejnosti. K tomu přece vede dobré francouzské vychování. Venku se tedy nestýkali, ale doma si popovídali rádi, a Němec zůstával každý den o něco déle u tepla společného krbu.

Také městu se vrátil obvyklý ráz. Francouzi ještě nevycházeli, ale pruští vojáci se hemžili po ulicích. A ostatně důstojníci modrých husarů, vláčejíci zpupně po dláždění své dlouhé šavle, nedávali obyčejným občanům najevo o mnoho větší pohrdání než důstojníci francouzského pluku myslivců, kteří v těchže kasárnách popíjeli loni.

Přece jen něco viselo ve vzduchu, cosi jemného a zvláštního jako rozlévající se pach, pach invaze.

/.../

Vetřelci podrobili město své železné kázni, nedopouštěli se však žádných hrozných věcí, o nichž se mluvilo za jejich vítězného postupu. Lidé si dodali odvahy a touha po obchodu ovládla znovu srdce místních obchodníků. Někteří měli mnoho zboží v Havru, kde byla francouzská armáda, a chtěli se pokusit dostat se do tohoto přístavu přes Dieppe, kde by mohli vstoupit na loď.

Použili vlivu německých důstojníků, s nimiž se seznámili, a tak jim velící generál vydal povolení k odjezdu.

Když se povozníkovi přihlásilo deset osob, půjčil jim velký dvojspřežní dostavník a dohodli se, že vyjedou v úterý časně ráno, aby nevyvolali shluk lidu.

Už několik dní byla země ztvrdlá mrazem a v pondělí ve tři hodiny přinesly mraky od severu sněh, který padal celé odpoledne a celou noc.

V půl páté ráno se cestující shromáždili před hotelem Normandie, kde měli nastoupit do dostavníku.

Byli ještě ospalí a třáslí se zimou pod svými pokrývkami. V přítmí ani na sebe neviděli. Pod kupou svých šatů vypadali všichni jako tlustí faráři v sutanách. Ale dva muži se poznali, třetí je oslovil a začali povídat:

„Odvážím ženu.“ - „Já také.“ - „A já také.“

První povídal: „Nevrátíme se už do Rouenu, a kdyby se Prusáci přibližovali k Havru, odjedeme do Anglie.“

Všichni měli stejné plány, poněvadž měli stejnou povahu.

/.../

V dostavníku se cestující vzájemně zvědavě prohlíželi ve smutném světle svítání.

Na nejlepších místech docela vzadu podřimovali proti sobě pán a paní Loiseauovi, majitelé velkoobchodu s vínem v ulici Grand Pont.

Loiseau býval prodavačem u zadluženého obchodníka. Koupil jeho obchod a zbohatl. Prodával malým venkovským vináříkům velmi levně velmi špatné víno a mezi svými známými a přáteli byl pokládán za páleného kostelníka, pravého Normand'ana, vychytralého a veselého člověka. Že dovede napalovat, bylo dobře známé.

Jeho žena byla velká, silná a rázná. Mluvila hlasitě a rychle se rozhodovala. Ona byla duší obchodu. Oživovala jej svou hbitostí.

Vedle nich seděl důstojně - patřil totiž k horním deseti tisícům - pan Carré-Lamadon. Lidé si ho vážili, poněvadž měl tři prádelny bavlny, byl důstojníkem Čestné legie a členem městské rady. Po celou dobu císařství zůstal v mírné opozici jen proto, aby si mohl dát zaplatit draze své spojení. Jak sám říkával, oponoval zdvořile. Paní Carré-Lamadonová, mnohem mladší než její manžel, utěšovala důstojníky z dobrých rodin, když právě sloužili v Rouenu. Seděla proti svému manželu, malinká, miloučká, hezká, obalená kožešinami a dívala se znechuceně na smutný vnitřek vozu..

Její sousedé, hrabě a hraběnka de Bréville, se honosili nejstarším a nejvznešenějším jménem v Normandii. Hrabě si hrál na vznešeného šlechtice. Snažil se svým oblekem zesílit přirozenou podobnost s Jindřichem IV., který podle slavné rodinné pověsti obtěžkal jednu paní de Bréville a její manžel se proto stal hrabětem a guvernérem provincie./.../

Majetek Brévillových dával, jak se říkalo, pět set tisíc franků důchodu.

Těch šest osob obsadilo zadní sedadla vozu a vytvořilo klidný a silný kroužek boháčů, kroužek lidí, uznávaných za počestné, poněvadž *uznávají* náboženství a zásady.

Zvláštní náhodou seděly všechny ženy na téže lavici; vedle hraběnky ještě seděly dvě jeptišky. Popotahovaly růžence a drmolily Otčenáše a Zdrávasy. Jedna byla stará a dolíčkovaná ve tváři, jako by dostala plný zásah broků. Druhá byla slabounká. Její hezká tvář nevypadala zdravě, hrud' měla propadlou, jako mívali souchotináři; užírala ji víra mučedníků, osvícených Duchem svatým.

Proti jeptiškám seděli muž a žena, kteří budili pozornost.

Muž byl dobře známý *demokrat* Cornudet, postrach všech úctyhodných lidí. Již dvacet let smáčel svůj dlouhý zrzavý vous v pivě demokratických hospod. Se svými přáteli a bratry projedl dosti pěkné dědictví po otci, bývalém cukráři, a očekával netrpělivě republiku, aby konečně dostal místo, zasloužené tolika revolučními činy. 4. září s ním asi někdo sehrál pěknou frašku: uvěřil, že byl jmenován prefektem, ale když chtěl nastoupit úřad, kancelářští pomocníci, toho času páni prefektury, odmítli ho uznat, a to ho donutilo k ústupu. Jinak to byl velmi hodný chlapík, neútočný a ochotný, staral se o obranu s neuvěřitelným *zápalem*. Dal vykopat díry v polích, porazit stromky v okolních lesích, nastražil léčky na všech silnicích, a když se nepřítel blížil, byl tak spokojen se svými přípravami, že ustoupil rychle do města. Myslil si, že nyní bude užitečnější v Havru, kde bude nutné vykopat nové zákopy.

Žena vedle něho patřila k těm, kterým se říká „povětrné“. Byla známá svou bujnou tloušťkou, což jí vyneslo přezdívku „Kulička“. Byla malá, všude kulatá, obalená sádlem. I prsty měla baculaté, přiškrcené v kloubech, takže vypadaly jako pletence vuřtíků. Hladká kůže se jen svítila a ohromné poprsí napínalo šaty. Přece však vzbuzovala chuť, běhali za ní, kdekdo obdivoval její svěžest. Tvář měla jako červené jablíčko, jako pivoňkové poupě, jen rozpuknout. A v ní zářily dvě nádherné oči, stíněné dlouhými, hustými řasami; malá, zvlhlá ústa k zulíbání a uvnitř svítily zářivé zoubky.

Říkalo se, že má kromě toho ještě spoustu jiných neocenitelných vlastností.

Jakmile ji počestné dámy poznaly, začaly šuškat a slova jako „prostitutka“ a „pohoršení“ padla tak nahlas, že Kulička zvedla hlavu. Rozhlédla se po cestujících tak pronikavě a pyšně, že hned zavládlo hluboké ticho a všichni sklopili hlavu, vyjma Loiseaua, který si ji šibalsky prohlížel.

Dámy však začaly brzy zase mluvit. Spřátelily se rychle, poněvadž tam byla ta ženská. Zdálo se jim, že se jako řádné manželky musí spojit proti nestydaté prodejné ženě, neboť úředně schválená láska vždy pohrdá volnou soupeřkou.

Povoz jel tak pomalu, že v deset hodin nebyl ani čtyři míle od Rouenu. Muži vystoupili třikrát a šli dokonce pěšky. Začali se znepokojovat, neboť měli obědvat v Tótes a nyní ani nedoufali, že tam dojedou před večerem. Každý číhal, nebude-li při cestě nějaká hospůdka. Náhle uvázli ve sněhu a musili se vyprošťovat celé dvě hodiny.

Chuť na jídlo rostla a zneklidňovala. Neobjevil se však ani jediný vinárník, ani jediná hospůdka. Příchod Průsaků a vyhladovělé francouzské vojsko zaplašily všechnu podnikavost.

Pánové se rozběhli po statcích u silnice, ale nedostali ani chléb, neboť sedláci schovali všechny zásoby ze strachu před krádežemi. Vojsko totiž nemělo co jíst a bralo násilím, co našlo.

Dostavník je zastaven pruským důstojníkem a je mu zabráněno v další cestě, dokud Kulička nebude důstojníkovi po vůli. Cestující jsou nejprve vlastenecky znechuceni, ale brzy začnou opakovaně a naléhavě přemlouvat a tlačit do splnění důstojníkovy požadavku. Kulička jejich nátlaku navzdory svému vlasteneckému přesvědčení podlehne.

Hraběnka navrhla odpolední vycházku; jak bylo smluveno, hrabě se zavěsil do Kuličky a zůstal s ní trochu pozadu.

Mluvil s ní důvěrným, otcovským tónem, trochu zvysoka, jak vážení muži mluví s takovými děvčaty; říkal jí „má drahá dívenko“ a promlouval s výše svého společenského postavení a všeobecně uznávané počestnosti. Hned položil prst na ožehavé místo:

„Vy tedy, milé dítě, chcete nás i sebe nechat raději zde, kde nám hrozí, stejně jako vám, přepadení Průsaků a jejich násilnictví, než byste souhlasila s ústupkem, který jste ve svém životě tak často povolila?“

Kulička neodpovídala.

Zaútočil na ni tedy laskavostí, rozumovými i citovými důvody. Dovedl zůstat „panem hrabětem“, I když ve vhodných okamžicích dokazoval dvornost, lichotnost a konečně milý zájem. Vyzdvihoval službu, kterou by jim prokázala, mluvil o jejich vděčnosti, a náhle prohlásil s veselým tykáním: „Viš, miláčku, mohl by se chlubit, že měl hezké děvče, jakých doma mnoho nenajde.“

Kulička neodpověděla a připojila se k ostatním.

Jakmile se vrátili, odešla do svého pokoje a již se neukázala. Všeobecné znepokojení. Co učiní? To bude nesnáz, jestliže bude odporovat.

Odbijela hodina večere; čekali ji marně. Vešel pan Follenvie a ohlásil, že slečně Roussetové není dobře, že nemusí s večerí čekat. Všichni napjali uši. Hrabě přistoupil k hostinskému a tiše se zeptal:

„Už je to dobré?“

„Ano.“ (...)

Kočí v ovčím kožichu kouřil na kozlíku dýmku a rozzáření cestující rychle objednávali zásoby na zbytek cesty.

Čekali již jen na Kuličku. Konečně vyšla.

Vypadala trochu zmateně a zahanbeně; přistoupila bázlivě ke svým spolucestujícím a ti se naráz otočili, jako by ji neviděli. Hrabě vzal důstojně za ruku svou ženu a poodešel z blízkosti „nečisté“.

Tlustá děva se překvapeně zastavila; potom si dodala odvahy a pozdravila továrníkovu ženu pokorně zašeptaným „dobrý den, milostivá paní“. Továrnice jen povýšeně pokývla hlavou a podívala se pyšně jako uražená ctnost. Všichni se tvářili, jako by měli bůhvíco práce, odtahovali se od ní, jako by ve svých sukních roznášela nákazu. Potom vběhli do vozu a Kulička vstupovala sama, poslední, a tiše usedla na své místo.

Zdálo se, že ji nevidí, že ji neznají; paní Loiseauová se na ni z dálky pohoršeně podívala a řekla polohlasně svému manželovi:

„To jsem ráda, že nesedím vedle ní.“

Dostavník sebou těžce škubl a cesta se začala.

Z počátku nemluvili, Kulička se neodvažovala zvednout zrak. Zlobila se na všechny své spolucestující a mrzelo ji, že povolila, že se nechala poskvrnit polibky Prušáka, do jehož náruče ji pokrytecky vehnali.

Hraběnka se však obrátila k paní Carré-Lamadonové a honem prorazila trapné ticho:

„Znáte, myslím, paní d'Estrelles?“

„Ano, to je má přítelkyně.“

„To je příjemná žena.“

„Okouzující. Má vynikající povahu, je velmi vzdělaná a umělkyně celým srdcem; skvěle zpívá a dokonale maluje.“

Továrník hovořil s hrabětem a do řinčení skel ve dvířkách občas zazněla slova: „Kupon splatnost prémie dodací lhůta.“

Loiseau sebral v hostinci staré karty, promaštěné pětiletým používáním na špinavých stolech; začal se ženou hrát bésigue.

Velebné sestry se chopily dlouhého růžence, který jim visel u pasu, společně se pokřičovaly a hned se jim rty živě rozhybaly; spěchaly v tichém mumlání stále víc, jako by v modlení závodily. Občas políbily kříž, znovu se pokřičovaly a zase spustily své rychlé a nepřetržité šeptání.

Cornudet nepohnutě přemítal.

Po třech hodinách jízdy Loiseau odložil karty a prohlásil:

„Mám hlad.“

Jeho žena sáhla po úhledném balíčku a vytáhla kousek studené telecí pečené. Rozkrájela ji na tenké tuhé plátky a oba se dali do jídla.

„Co kdybychom se také najedli,“ navrhla hraběnka. Souhlasili, a tak rozbalila zásoby pro dvě rodiny. Měli jídlo v podlouhlé míse, na jejíž poklici byl namalovaný zajíc; naznačoval, že pod ní odpočívá zaječí paštika, jemné masíčko. Bílé proužky slaniny probíhaly tmavým masem zvěřiny, v níž byla přimíchána i jiná jemně umletá masa. V mazlavém těstě pěkného kusu sýra, zabaleného v novinách, se otiskly „Různé zprávy.“

Velebné sestry vybalily kolo salámu vonícího česnekem. Cornudet zabořil obě ruce zároveň do objemných kapes svého pláště a vytáhl z jedné čtyři vejce, uvařená na tvrdo, z druhé kus chleba. Oloupal skořápku, hodil ji do slámy pod nohy a zakousl se do vejce. Drobečky žlutku mu padaly do vousů a svítily v nich jako hvězdy.

Kulička ve svém ranním spěchu a zmatku na nic nevzpomněla; nyní hleděla na klidně pojídající lidi a dusila se zlostí. Z počátku se v ní hněv bouřil a již otvírala ústa, aby jim vyčetla jejich jednání a ulevila proudu urážek, které se jí draly na jazyk. Ale zlost ji škrtila tak, že nemohla promluvit.

Nikdo se na ni nedíval, ani si na ni nevzpomněli. Cítla, jak tone v opovržení těchto počestných hlupáků, kteří ji nejdříve obětovali a pak odhodili jako špinavou a neúčinnou věc. Vzpomněla si na svůj koš plný dobrot, jež tak hltavě spolykali, na své dvě slepice, obalené rosolem, na paštiky, hrušky, na čtyři láhve vína. Zlost náhle opadla, jako když praskne příliš napjatá struna, a chtělo se jí plakat. Přemáhala se násilím, namáhala se, polykala vzlyky jako děti, ale slzy se jí hrnuly do očí, zazářily na okraji víček a brzy se dvě velké kapky utrhly a skanuly pomalu po tvářích. Jiné následovaly rychleji, splývaly, jako když voda vyvěrá ze skály, a padaly pravidelně

na klenutou křivku prsou. Seděla vzpřímeně, dívala se upřeně před sebe, tvář měla napjatou a bledou; doufala, že ji nikdo nevidí.

Hraběnka si toho však všimla a dala manželovi znamení. Hrabě pokrčil rameny, jako by chtěl říci: „Co chcete, já za to nemohu.“

Paní Loiseauová se potichu vítězně zasmála a zašeptala:

„Pláče nad svou hanbou.“

Velebné sestry se začaly zase modlit; zbytek salámu si však zabalily do papíru.